

Araştırma Makalesi

Musiki Mecmuasında organolojiye ilişkin yayınlanan makalelerin sistematik analizi

Serkan Çelik¹

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi, Müzik Bölümü, İzmir, Türkiye

Makale Bilgisi

Geliş: 3 Temmuz 2024
Kabul: 29 Eylül 2024
Online Yayın: 30 Eylül 2024

Anahtar Kelimeler

Musiki Mecmuası
Organoloji makaleleri
Sistematik analiz

Öz

Türk Müziği çalışmalarıyla ilgili organolojik anlamda basılmış bilimsel nitelikte kaynaklar oldukça sınırlıdır. Türk Müziği literatürü açısından döneminin çok önemli kaynaklarından biri olan Musiki Mecmuası Türkiye'nin en uzun soluklu dergisi unvanını taşıyan, musiki süreli yayınları içerisinde 59 yıl boyunca 477 sayı yayımlanmış en çok sayısı olan dergidir. Dönemin önemli süreli yayınlarından Bu çalışmada, Musiki Mecmuasının içerisinde bulunan organolojiye ilişkin sayıların incelenmesi yapılmış ve içerikler betimsel analiz yöntemiyle incelenmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda mecmuanın 59 yıllık süre içindeki içeriği ve yazar yorumları hakkında çıkarımlarda bulunulmuştur. Çalışmada metod olarak, Musiki Mecmuaları bilgisayar ortamına aktararak, konuyla ilgili nitel bir araştırma yöntemi olan literatür taraması yapılarak tanımlama, keşfetme ve ortaya çıkarma gibi kimi özel bulgulardan yararlanılarak, çoklu bakış açısı geliştirilerek doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Mecmuanın 1. sayısından 472. sayısına kadar organoloji içerikli yazılar okunarak analizleri yapılmıştır. Yapılan bu doküman analizinde organoloji içerikli 41 adet makale saptanmıştır. Bu saptama sırasında yazı içerikleri üzerine tematik analiz yapılarak sonuçlara ulaşılmıştır. Sonuç olarak yayın hayatını elli dokuz yıl sürdüren bu önemli kaynaktan yer alan içerikler gerçekten günümüz organoloji çalışmaları için önemli bir kaynak olmaktadır. Mecmuada incelenen yazıların içeriklerinde, Türk müziği organolojisi'nin gelişimine ağırlık verildiği görülmüştür. Bu çalgı içerikli yazılar, dönemin organoloji açısından bilgi eksikliklerini gidermesi açısından görevini yerine getirdiği anlaşılmıştır. Türk müziği tarihinde az sayıda olan bu gibi süreli yayınların daha ayrıntılı incelenip her bir incelenen makalenin bir araştırma konusu olacağı göz ardı edilmemelidir.

3023-7890/ © 2024 TOD
Genç Bilge Yayıncılık tarafından
yayınlanmakta olup, açık erişim,
CC BY-NC-ND lisansına sahiptir.

Makaleye atf için

Çelik, S. (2024). Musiki Mecmuasında organolojiye ilişkin yayınlanan makalelerin bibliyografik açıdan incelenmesi. *Türk Organoloji Dergisi*, 1(2), 97-108. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.13893429>

Giriş

Tarihte Türk müziği organolojisinin ilk kaynaklarına ulaşmak açısından Ahmed Oğlu Şükrullah'ın "Edvâr-ı Mûsikî" adlı eserinde yer alan bilgiler çok önemli bir yere sahiptir. Edvarda "On altıncı fasıldan itibaren Türk mûsikîsinde kullanılan birçok mûsikî âletlerinin yapım tekniklerini anlatmaktadır. Eser ayrıca hangi âletin hangi ağaçtan daha iyi yapıldığını anlatır. Bu yönüyle diyebiliriz ki Türk mûsikîsi çalgı âletlerini anlatan ilk Türkçe eserdir" (Kamiloğlu, 2007: 15). Osmanlı tarihinden günümüze müzik konusuyla ilgili basılan yayınlar devam etmektedir. Yayınların öncelikli amacı, toplumu müzik konusunda bilgilendirmek ve eğitmek olmuştur. 19. yüzyıl itibarıyla yayınlanan müzik dergilerinin ilki 1863 yılında Musiki-i Osmanî adı ile yayınlanmıştır. 1919 tarihinde ise eski harfli ilk Türkçe müzik dergisi Âlem-i Mûsikî, Bursa'da Mehmed Baha Pars tarafından editörlüğü ve başyazarlığı üstlenilen dergi yayınlanmıştır. Bu dergi döneminde on altı sayı çıkarılabilmektedir. 1928 öncesi farklı tarihlerde ve farklı adlarla müzikle ilgili süreli yayın olarak on bir adet müzik dergisi yayınlanmıştır. 1928 yılından sonra "Mildan Niyazi Ayomak'ın 1933-1935 arasında 35 sayı sürdürdüğü

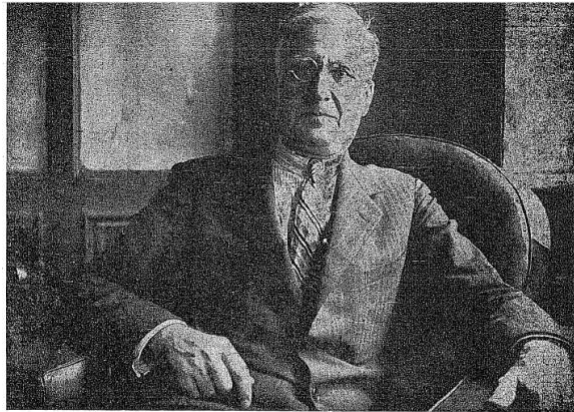
¹ Doç.Dr., İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi, Müzik Bölümü, İzmir, Türkiye. E-mail: scelik55@gmail.com ORCID: 0000-0002-6236-8025

Nota dergisi, Türk Musikisi konusunda Latin harfleriyle basılan ve yayınlanan ilk dergi olarak tarihe geçmiştir.” (Özkan, 2010: 12).

Musiki Mecmuası

Musiki Mecmuası, dünyanın en uzun süre yayınlanan ikinci dergisi 1948-2007 yılları arasında dört yüz yetmiş yedi sayı ile “Musiki Mecmuasıdır” unvanını da taşıyan mecmua elli dokuz yıl boyunca yayınlanma başarısını göstermiştir.

Musiki Mecmuası Cumhuriyet Döneminin en uzun soluklu yayınlanmış süreli müzik yayınlarının başında gelir. Mecmua 1 Mart 1948 tarihinde aylık dergi olarak Müzikolog Hüseyin Saadettin Arel tarafından çıkarılmaya başlanmıştır. H. Saadettin Arel, babası Anadolu kazaskerlerinden Mehmed Emin efendidir. 1880 yılında İstanbul’da doğmuştur. İzmir idadisinde² okuyup diploma almıştır. Arapçada medrese ilimlerinin tahsilini bitirip icazetname almıştır. İstanbul Hukuk Fakültesinden 1906 yılında birincilikle mezun olmuş ve o zamanki kaideye göre birinciliğine mükâfaten altın “Maarif Madalyası” almıştır. Türkçeden başka Arapça, Farsça, Fransızca, İngilizce, Almanca okur, yazar ve bu dillerin birinden diğerine tercime yapar. Eski sadrazamlardan Adliye Nazırı Abdurrahman Paşanın kızıyla evlenmiştir ve tek kızı olmuştur. İzmir vilayeti mektubi kalemi müsevvedliğinde, Adliye nezareti mütercimliğinde, aynı nezaretin mektubi kalemi şifre kâtipliğinde, mektubi kalemi müdürlüğünde bulunduktan sonra 1909 da, İstanbul “Ticaret-i Bahriye” mahkemesi azalığına, daha sonra adliye müfettişliğine tayin olmuştur. 1911 de adliye Ceza işleri müdürlüğüne sonra Adliye müsteşarlığına getirilmiş bir yıl sonra istifa etmiş sonrada avukatlık mesleğine devam etmiştir. 1908 meşrutiyetini müteakip “ŞEHBAL” ismiyle 15 günlük resimli bir mecmua tesis etmiş ve birinci dünya harbine kadar bu dergiden 100 nüsha çıkarmıştır. 1939 yılında “TÜRKLÜK” adıyla bir milli kültür mecmuası neşretmeye başlamış ve o yıl ikinci dünya harbinin başlamasına rağmen 15 sayı yayınlamıştır. “Türk Musikisi Kimindir?” başlığıyla mecmuaya yazdığı 14 makalede bu musikinin bazılarınca sanıldığı gibi başka milletlerden alınmayıp uzun asırlardan beri halis Türk malı olduğu tezini delilleriyle beraber ortaya koymuştur (Mecmua, sy.8,sf.10). 1 Mart 1948 yılında da “Musiki Mecmuası” adlı dergiyi yayınlamaya başlamıştır. 6 Mayıs 1955 İstanbul’da vefat etmiştir. Öldükten sonra Layika Karabey tarafından yayınlanmaya devam edilmiştir.

Gözüllerde ebediyen yaşayan ve yaşayacak olan Büyük İzzan
H. SADETTİN AREL

Fotoğraf 1. Saadettin Arel (Musiki Mecmuası, s.8)

Yeni Musiki Mecmuası, 95-176. sayıları arasında, 224-246. sayılarında İleri Musiki Mecmuası adıyla çıkmıştır. Aylık periyotlar halinde yayımlanmıştır. Döneminde toplumun eksik olan müzik bilgisini arttırmayı vizyon ve misyon olarak belirlemiş önemli bir dergidir. Türk Müziğinin modernizasyon sürecinde yaşanan her türlü hadiseye yakından tanıklık etmiş olan Musiki Mecmuası gerek makaleleri gerekse diğer yönleriyle Cumhuriyet Döneminin organoloji konusunda durum tespitleri yapmamıza imkân sağlayan verileri içerisinde barındırmaktadır.

² Kuruluşundaki adıyla İzmir Mekteb-i İdadisi, günümüzdeki adıyla İzmir Atatürk Lisesidir. Tanzimat’ın açtığı yenileşme hareketlerinin eğitimdeki yansıması olarak 1886 yılında açılmış bir okuldur.

Fotoğraf 2. Musiki Mecmuası (Çelik, arşiv, 1Mart, 1Haziran, 1Temmuz, 1948-sayı:1.4.5)

Bibliyografya çalışmaları, ait olduğu bilim dalının vazgeçilmez kaynaklarıdır. Farklı akademik yayınlarda, belirli konularda hatta belli bir yazara ait çalışmaların bir araya getirilerek, içeriklerinin belirli ipuçları aracılığı ile düzenlendiği bu çalışmalar, bilgiye ulaşma konusunda rehberlik yaparak, araştırmacının yolunu aydınlatır. Bu tür çalışmalar araştırmacılara yeni fikirler vererek zaman kazandırır (Tuna, 2017:126)

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın temel amacı Musiki Mecmuasında organoloji hakkında yayınlanan yazıların içerik analizinin yapılmasıdır.

Yöntem

Konuyla ilgili nitel bir araştırma yöntemi olan literatür taraması yapılarak tanımlama, keşfetme ve ortaya çıkarma gibi kimi özel bulgulardan yararlanılarak, çoklu bakış açısı geliştirilmiştir. “Doküman analizi, araştırma verilerinin birincil kaynağı olarak çeşitli dokümanların toplanması, gözden geçirilmesi, sorgulanması ve analizi olarak tanımlanabilen bilimsel bir araştırma yöntemidir. Bu yöntem, alan azında çoğunlukla diğer araştırma yöntemlerinin tamamlayıcısı olarak hizmet ederken, tek başına bir yöntem olarak da kullanılmaktadır” (Sak et al., 2021). Doküman inceleme yöntemi de belgesel tarama olarak belirtilen ve geçmiş olguların izlerini taşıyan dergi, kitap gibi yazılı materyalleri analiz etmek için kullanılan nitel bir araştırma yöntemidir (Karasar, 2008, s. 183).

Dokümanlar

Musiki Mecmuasının bilgisayar ortamına aktarılarak, 1. sayısından 472. sayısı arasındaki bütün sayılarda yayınlanan organoloji ile ilgili yazılar bibliyografik açıdan incelenmiş 1. ve 472. sayı sınır olarak belirlenmiştir.

Bulgular

Musiki Mecmuası dergisinin 1.sayısından 412. Sayısına kadar yapılan doküman analizinde, yayınlanan makalelerin tematik analizi yapılmıştır. Yapılan tematik analizde 41 adet makale içerik olarak incelendiğinde Türk musiki aletleriyle ilgili 19 yazı saptanmıştır. Yazılan yazılarda dönemsel sınıflandırma, çalgıların tarihi gelişimi, kökeni ve kullanım alanları örnek verilerek açıklanmıştır. Çalgı yapım ile ilgili çalgının yapısal, malzeme, kullanılan teknikler, yapılan hatalar ile ilgili 7 adet yazı saptanmıştır. Makalelerin ikisinde diğer ülkelerin çalgıları ve çalgı yapımcılarının kullandığı teknikler karşılaştırılmıştır. 1 adet makalede Türkiye’deki çalgı yapımcılarının mesleğe bakış açısından bahsedilmiştir. 4 adet makalede çalgıların yapımında kullanılması gerekli malzemeler içinde ağaç türlerinden ve tel çeşitlerinden bahsedilmiş. Yapılacak çalgıda hangi tür ağaçların ve uygun telin nasıl kullanılacağı belirtilmiştir. Çalgı müzeleri ile ilgili 4 adet yazı tespit edilmiştir. Yazılan makalelerde diğer ülkelerdeki çalgı müzeleri örnek verilerek, bir çalgı müzesi ve sergisinin nasıl olması gerektiği bilgileri verildiği saptanmıştır. 1 adet makale antik dönem ait bir çalgının ayrıntılı özelliklerinden bahsedilmiştir. 4 adet makalede organoloji bilimi hakkında çeşitli görüşlere yer verildiği saptanmıştır. 1 adet makalede Türk ve Batı çalgıları karşılaştırılmış, örneklerle açıklanmıştır.

Makalelerin İçeriksel Analizleri

Makale 1. “Fatih Devrinde Sazlar” başlıklı makale (Mart 1953) 63. sayıda

Hüseyin Sadettin Arel tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 74-75 nolu sayfalarında çıkmış Fatih devrindeki sazları sınıflandırarak telli sazlar, üflenen sazlar, kâseler (vurma sazlar) olarak üçe ayırmaktadır. Telli sazlara, üflenen sazlara ve vurma sazlara örnekler verip açıklanmıştır. Bu yazıdaki en dikkat çekici bilgi Meragalı Abdülkadir tarafından icad edilen bardaklardan oluşan ve içlerine istenilen sesi verecek kadar su koyularak çalınan çalgıdan bahsetmiş olmasıdır. ‘Suyu fazla olan bardağın sesi suyu az olaninkinden pestir. Sağ ve sol elle tutulan iki çöple çalınır’ ifadesini vurgulamıştır.

Makale 2. “Çalgıda Tel Meselesi” başlıklı makale (Mart 1962) 169. Sayıda

M.Ayhan Zeren tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 25-26 nolu sayfalarında yer alan yazıda tellerin verdikleri seslerin, telin cinsine, kalınlığına ve uzunluğuna nasıl bağlı olduğundan bahsetmiştir. Bir telin vereceği sesin frekansını, telin boyuna, kalınlığına ve yoğunluğuna bağlayan formülü bu yazıda yazmıştır. Bu verdiği formülde ayrıntılı olarak açıklayıp şekillerle desteklemiştir. Tel boyları 4 ile 100 cm arasında uzunluğu olan teller için bir grafik çizmiştir.

Makale 3. “Terennüm Eden Çam Ağaçları” başlıklı makale (Nisan 1963) 182. Sayıda

49 nolu sayfada bir röportaj yazısı olarak dergide yerini almıştır. Ünlü keman isimlerinden bahsedilmiş ve yapım üstadlarının değerini vurgulamıştır. Bu ünlü kemanların Bavyera’nın Avusturya sınırı yakınlarındaki Mittenwald bölgesinde yapıldığını yazmıştır. Keman yapımcılarından örnekler vermiştir. Johann Baptist Klotz keman yapımcılığı ününü yöresindeki ham maddeye borçlu olduğunun altını çizmiştir. Bu ham maddenin Bavyera Alplerindeki devamlı kar altında yetişen çam ağaçlarından olduğu yazılmıştır. Bu ağaçlardan yapılan kemanın güzel olmasının nedeninin ağaçların elyafı çok muntazam olmasına bağlamaktadır.

Makale 4. “Müzik Aletlerinin İmalinde Nelere Dikkat Edilmelidir?” başlıklı makale, (Ağustos 1963) 186. sayıda

İrfan Haznedar tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 136 nolu sayfalarında yer alan yazıda müzik aletlerinin tasnifi yapılıp çalgıları imal ederken nelere dikkat edilmesi gerektiği ayrıntılı olarak yazılmıştır. Ağacın akustiği ve hassasiyeti, ses veren ağaçların yarılma ve kesilmeleri, yapraklı ağaçlar ve cilalama hakkında küçükbaşlıklarla açıklanmıştır.

Makale 5. “Japonya’da Müzik Aletleri İmalı” başlıklı makale, (Ocak 1964) 191. sayıda

İrfan Haznedar tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 314 nolu sayfalarında yer alan yazıda Japon müziği, Japonya’daki piyano ve orgların yapımı, çalgıların dünya pazarındaki yeri, Japon müzik aletleri sanayisinin süratli bir şekilde genişlemesine dikkati çeken yönleri bahsetmektedir.

Makale 6. “Müzik Aletleri” başlıklı makale, (Şubat 1966) 216. sayıda

Ayhan Zeren tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 375 nolu sayfalarında yer alan yazıda müzik aletleri başlığı altında bağlama, zurna ve davul, tanbur, kemençe, ney, kanun ve ud açıklayıcı bilgiler vermiştir.

Makale 7. “Türklerde Musiki Aletleri” başlıklı makale, (Haziran, Temmuz, Ekim, Kasım, Aralık, Ocak, Şubat 1968) 235. sayıdan 259.sayıya kadar 22 sayı

Hedwig Usbeck tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayılarında yer alan yazıda yazar İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümünde yaptığı mezuniyet tezini bu dergide yayınlamıştır. Yapılan bu çalışmada Türkler tarafından kullanılmış olan ve hala kullanılmakta olan sazların derlenmesi yapılmıştır. Her sayıda sazların isimleri ile birlikte tasnif edilmiştir. Örneğin ayaklı keman yaylı saz olarak yazılmış tarihi gelişimi, isim kökeni, yapısı, kullanılan materyalleri ve perde sistemi hakkında ayrıntılı bilgiler yazılmıştır. Dergideki yayın süresi tam olarak 22 sayıda yazı devam etmiştir. A harfinden Z harfine kadar çalgı isimlerini sınıflandırmıştır.

Makale 8. “Hedwig Usbeck’in Tezi (Türklerde Musiki Aletleri) Üzerinde Düşünceler” başlıklı makale, (Ekim 1970) 263. sayıda

Bülent Tarcan tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 4 nolu sayfalarında yer alan yazıda Usbeck’in yaptığı tez çalışmasını Türk çalgılarını toplu bir halde derlenmesinin öneminden bahsetmektedir. Çünkü literatürümüzde gerek sanat gerekse halk müziğinde kullanılan çalgıları bir araya toplayan komple bir eser olmadığını yazmıştır. Yazar, bu

çalışmanın karşısında Türk Sazları ansiklopedisinin yazılmasını tavsiye etmiştir. Tezin fazlalıkları ve eksikliklerini tespit etmiştir.

Makale 9. “İstanbul’da Bir Çalgı Sergisi” başlıklı makale (Ekim 1970) 263. Sayıda

Ethem Ruhi Üngör tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 22 nolu sayfalarında yer alan yazıda Yapı ve Kredi Bankasının Galatasaray’daki salonunda “Topkapı Sarayı Müzesinden Tarihi Musiki Aletleri” adlı sergisinin açılışından bahsetmiştir. Sergi ayrıntıları yazılmıştır. Sergide 30 parça saz (Sinekeman, Rebab, Lavta, Rızvay, Mıskal, Nefir) sunulmuştur. Bu çalgılar ayrıntılı olarak açıklamalı bir şekilde tasvir edilmiştir.

Makale 10. “Dardanos Tümülüsünde Bulunan Dünyanın En Eski Ahşap Müzik Aleti” başlıklı makale, (Şubat 1971) 267. sayıda

Zümrüt Akşit tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 4 nolu sayfalarında yer alan yazıda Çanakkale dolaylarındaki Dardanos antik kentinde çimento fabrikasına su deposu inşa etmek için açılan temelde ele geçirilen antik eserlerden bahsedilmiştir. Kazıda bir lir çeşidi bulunmuştur. Bu çalgının özellikleri yazıda belirtilmiştir. Çalgı üç parçadan oluştuğu çalışmalar sonucu çalgının lir değil lüt olduğu ortaya çıktığı belirtiliyor.

Makale 11. “Çalgılarda Tel” başlıklı makale, (Aralık 1972) 278. sayıda

Ayhan Zeren tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 9 nolu sayfalarında yer alan yazıda çalgılarda kullanılan tellerin gelişigüzel değil fizik kanunlarından yararlanılarak seçilmesi gerektiğinden bahsetmektedir. Yazıda çalgı tellerinin seçiminde fiziksel verilerden nasıl yararlanılacağını, bazı çalgılarımızda nasıl teller kullanılması gerektiğini araştırarak göstermiştir.

Makale 12. “Halk Çalgılarımız Üzerine İnceleme Gezisi Notları” başlıklı makale, (Haziran 1969-Mayıs 1977) 247. sayıdan 331.sayıya kadar 31 sayı

Ethem Ruhi Üngör tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 4 nolu sayfalarında yer alan yazıda 1. geziden 7. geziye kadar yurdun birçok yerindeki halk müziğinde kullanılan çalgılar ve kullanım yerleri hakkında geniş bilgi vermektedir.

Makale 13. “Türk ve Batı Çalgıları Arasında İlişkiler (bildiri özeti)” başlıklı makale, (Ağustos 1973) 286. sayıda

Ali Kemal Kaya tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 9 nolu sayfalarında yer alan yazıda batıyı etkileyen göçebe kültürü ve Türkler, Türk göçebe kültüründeki ana çalgılar, Türk çalgılarından batı çalgılarına adlı üç bölüm konularıyla ilgili bilgiler sunulmuştur.

Makale 14. “Türk Halk Çalgılarına Ait Ayrıntılı Bilgiler ve Bağlama Geleneği (Bildiri özeti)” başlıklı makale (Haziran 1975) 308. sayıda

Sadi Yaver Ataman tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 10 nolu sayfalarında yer alan yazıda halk çalgılarını telli, mızraplı, yaylı, nefesli, üfürülerek ya da hava verilerek çalınan çalgılar, vurgulu ve tempo çalgıları olarak sınıflandırarak çalgı özelliklerinden bahsetmiştir.

Makale 15. “Milli Çalgı Müzesi Hemen Kurulabilir” başlıklı makale, (Ekim 1975) 312. sayıda

Ethem Ruhi Üngör tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 4 nolu sayfalarında yer alan yazıda birçok yabancı ülkede bulunan çalgı müzelerinden örnek verip elde mevcut bulunan çalgıların nerede olduğu ve nasıl toplanacağı hakkında bilgi sunmuştur.

Makale 16. “Türk Çalgıları Üzerine” başlıklı makale, (Kasım 1975) 313. sayıda

Orhan Şaik Gökyay tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 5 nolu sayfalarında yer alan yazıda Gelibolulu Mustafa Ali’nin “Mevoidü’n-Nefais fi Kavaidi’l-Mecalis” adlı kitabının çalgılarla ilgili 16.bölümünü sadeleştirerek çevirmiştir. Kullanılan birçok çalgının özelliklerinden bahsedilmiştir.

Makale 17. “Bazı Halk Çalgıları Hakkında” başlıklı makale, (Aralık 1976) 326. sayıda Sadi Yaver Ataman tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 4 nolu sayfalarında yer alan yazıda İneboluda bulunan mehter topluluğundaki çalgılardan yola çıkarak zil çalgısının özelliklerinden, kullanıldığı yerlerden ve yapısından bilgi vermektedir.

Makale 18. “Bazı Çalgılar Hakkında Bazı Görüşler” başlıklı makale, (Aralık 1976) 326. sayıda

Ethem Ruhi Üngör tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 6 nolu sayfalarında yer alan yazıda zil ailesinin en ilginç çeşidi olan tongurdaklardan bahsetmektedir. Ayrıca yazıda terim karmaşası üzerine tartışmaları açıklamıştır.

Makale 19. “Mehter ve Tongurdak Meselesi” başlıklı makale (Ocak 1977) 327. sayıda

Sadi Yaver Ataman tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 15 nolu sayfalarında yer alan yazıda mehter ve tongurdak terimlerinin kullanıldığını kanıt göstererek geniş bir bilgi vererek Ethem Ruhi Üngörün eleştirilerine cevap vermiştir.

Makale 20. “Londra’da Bir Çalgı Müzesi” başlıklı makale (Şubat 1977) 328. sayıda

Orhan Nasuhioğlu tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 11 nolu sayfalarında yer alan yazıda Londra’daki çalgı müzesini ayrıntılı olarak anlatmaktadır. Burada bulunan çalgı koleksiyonlarından, konserlerden ve konferansların yanında müzede yapılan faaliyetlerden bahsedilmiştir.

Makale 21. “Memleketimizde Organoloji Öncüsü Kimdir?” başlıklı makale, (Şubat 1978) 340. sayıda

Ethem Ruhi Üngör tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 7 nolu sayfalarında yer alan yazıda 15.yüzyılda Şükrullah tarafından ilk organoloji çalışmasının olduğunu vurgulamıştır. 15. Yüzyıldan bugüne kadar yapılan organoloji çalışmalarını örnek vererek açıklamıştır.

Makale 22. “Türk Musikisinde Çalgılar (Konferans)” başlıklı makale, (Nisan 1978) 342. sayıda

Ethem Ruhi Üngör tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 13 nolu sayfalarında yer alan yazıda çalgılarımızın yeteri kadar tanınmadığının altını çizmiştir. 11.04.1978 yılında Ankara’da “Türk Kadınlar Kültür derneği” genel merkezinde verilen bir konferansın yazıya aktarılmasıdır. Üngör, birçok çalgımızın nerelere dayandığını nerelerde kullanıldığını yazmıştır.

Makale 23. “Çalgı Katl-i âmı” başlıklı makale (Şubat 1980) 364. sayıda

Mete Görün tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 11 nolu sayfalarında yer alan yazıda çalgılarımıza yeterince önem vermediğimizi unutulmaya yüz tuttuğunda bahsetmektedir. Yazar çalgılarımızı korumak ve yaşatabilmek için birçok çözüm önerisi yazıya dökmüştür.

Makale 24. “Günümüzün Çok Değerli Lütiyesi Cafer Açın İle Bir Konuşma” başlıklı makale (Eylül 1980) 371. sayıda

Murat Bardakçı tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 6 nolu sayfalarında yer alan yazıda çalgı yapımcılarının giderek azalmalarının nedenlerinden bahsedilmektedir. Bardakçı, iyi nitelikli çalgıya ulaşamama probleminin yanında bu konuda uzman olan Cafer Açın ile röportaj yaparak onun bu konularda düşüncelerini yazıya almıştır.

Makale 25. “Türk Tarihinin Ana Hatları: Medeniyet Tarihinde Musiki Aletleri ve Türkler” başlıklı makale (Aralık 1980) 374-390. 2 sayıda

Mesut Cemil tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 22-28 nolu sayfalarında yer alan yazıda medeniyet tarihinde müzik aletleri ve Türkler hakkında tarihi bilgilerden bahsetmektedir.

Makale 26. “Ormanlarımız, Ürünleri ve Saz Yapımı” başlıklı makale (Haziran 1981) 380. sayıda

Cafer Açın tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 12 nolu sayfalarında yer alan yazıda ormanlarımızın yok olmasını nasıl önleriz? Gelişmesini nasıl sağlarız? Ormanlarımızı nasıl koruruz? Orman ürünlerini nasıl değerlendirmeliyiz? Konularını çalgılara bağlayarak açıklamıştır.

Makale 27. “Türk Musikisi: Türklerin Musiki Aletleri” başlıklı makale (Ocak 1981) 375. sayıda

Rauf Yekta tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 17 nolu sayfalarında yer alan yazıda eski devirlerde Türkler tarafından kullanılmış musiki aletleri hakkında örnekleriyle detaylı bilgi vermektedir.

Makale 28. “Enstrümanlar Hakkında Hafızalarda Yanlış Yer Etmiş Olan Önemli Hususlar” başlıklı makale (Ekim 1981) 384. sayıda

Cafer Açın tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 7 nolu sayfalarında yer alan yazıda birinci yanlışın çalgıların seslerinin güzel olması başta gelen en önemli hususmuş gibi ikincisi ise hafif olan enstrümanların daha kaliteli olacağı yanlışlardan örnek vererek bahsetmiştir. Ses yayılışlarına göre çalgıları sınıflandırmıştır.

Makale 29. “Naçız Bir Organolog Gözü İle Çalgılar Hakkında Mukabil Görüşlerim” başlıklı makale (Kasım 1981) 385. sayıda

Ethem Ruhi Üngör tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 19 nolu sayfalarında yer alan yazıda çalgı yapan kişilerin tarz ve organolojiye bakış açısından örnekler vererek bahsetmiştir.

Makale 30. “Yeni Bir Dergideki Çalgı Yazısı Üzerine” başlıklı makale (Mart 1982) 389. sayıda

Ethem Ruhi Üngör tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 21 nolu sayfalarında yer alan yazıda çalgı tasnifleri üzerine bilgi vermektedir.

Makale 31. “Yine Çalgılar (kanun ve santur, ud hk)” başlıklı makale, (Temmuz 1982) 393. sayıda

Ethem Ruhi Üngör tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 10 nolu sayfalarında yer alan yazıda kanun, santur ve ud hakkında tenkit yazından bahsedilmektedir. Kullanılan terminoloji üzerinden tenkit yazısı olarak göze çarpmaktadır.

Makale 32. (Ekim 1982) 396. sayıda “Türkiye Müzelerinde Çalgılar, vb” başlıklı makale

Ethem Ruhi Üngör tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 11 nolu sayfalarında yer alan yazıda Türkiye’de envanterinde çalgı bulunan müzelerde sergilenen çalgıların isimleriyle örnek vererek açıklanmıştır.

Makale 33. “Onyedinci Yüzyılda Türk Çalgıları” başlıklı makale (Haziran 1985) 409-417. 8 sayıda

(H. G. Farmer) Çeviren: M. İ. Gökçen tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 13 nolu sayfalarında yer alan yazıda 17.yüzyılda Türk çalgılarına ayrıntılı bir bakıştan bahsedilmektedir.

Makale 34. “Onbeşinci Yüzyılda Türk Çalgıları” başlıklı makale (Ağustos 1987) 417-457. 17 sayıda

(H. G. Farmer) Çeviren: B. Aksoy tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 15 nolu sayfalarında yer alan yazıda 15.yüzyılda Türk çalgılarına ayrıntılı bir bakıştan bahsedilmektedir.

Makale 35. “Sazlarda Rezonans Gövdeleri” başlıklı makale (Eylül 1991) 434. sayıda

N. Süerdem tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 19 nolu sayfalarında yer alan yazıda çalgılardaki rezonans kutularının yapımı titreşimlerin ölçülmesi konularından bahsetmektedir.

Makale 36. “Türk Musikisi: Türklerde Kullanılan Musiki Aletleri” başlıklı makale, (Mart 1989) 424. sayıda

(G. G. Toderini) Çev. O. Nasuhioğlu tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 5 nolu sayfalarında yer alan yazıda Türklerde kullanılan musiki aletlerinden ayrıntılı olarak bahsetmiştir.

Makale 37. (Eylül 1993) 442. sayıda “Keman Türk Musikisi Çalgısı Sayılabilir mi?” başlıklı makale

Funda Göde tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 5 nolu sayfalarında yer alan yazıda keman çalgısının tarihçesi, yayılışı ve Türkiye’ye girişi, Türk musikisinde yaylılar ve keman konuları anlatılmıştır.

Makale 38. “Çalgılar” başlıklı makale (Haziran 1994) 445-451. 4 sayıda

Orhan Nasuhioğlu tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 10 nolu sayfalarında yer alan yazıda organolojiden giriş yapıp çalgılara geçip arkeoloji kazılardan çıkan çalgı örneklerinden bahsetmiştir.

Makale 39. “Ortaçağ Görsel Sanatlarında Nefesli Çalgılar Örnekleri” başlıklı makale (Eylül 1995) 450. sayıda

Süreyya Agayeva tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 4 nolu sayfalarında yer alan yazıda nefesli çalgılara ilk önce arkeolojik kaynakları ve sonrasında yazılı kaynakları örnek vererek açıklanmıştır.

Makale 40. “Abdülkadir Merâğî de Türk Çalgıları” başlıklı makale (Mart-Nisan-Mayıs 2000) 468. sayıda

Süreyya Agayeva tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 3 nolu sayfalarında yer alan yazıda Meragi’nin en önemli özelliklerinden biri olan eserlerinde Türk halklarının müzik kültürünün önemini ortaya çıkarmış olmasını örnek vererek açıklanmıştır. Yazıda Meragi’nin çalgıları nasıl sınıflandırdığını açıklamıştır. Ayrıca yazar Türk çalgıların bilinmeyen veya az bilinen ve sadece A.Meragi’nin eserlerinde yer alan çalgılar ele alınmıştır.

Makale 41. “Abdülkadir İbn Gaybî'nin Çalgılar Üzerine Görüşleri” başlıklı makale (Mart-Nisan-Mayıs 2000) 468.sayıda

(H. G. Farmer) Çeviren: Ekrem Memiş tarafından kaleme alınmıştır. Dergi sayısının 12 nolu sayfalarında yer alan yazıda Abdülkadir İbn Gaybî el-Maragi'nin musikişinaslığını anlatılmıştır. Ayrıca Maragi'nin kullandığı ve uyguladığı birçok çalgıyı ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Tablo 1. Musiki Mecmuası'nda organoloji ile ilgili yayınlanan makaleler ve bilgileri

Makale No	Makale Adı	Yazarı	Sayısı	Tarih
Makale 1	Fatih Devrinde Sazlar	Hüseyin Sadettin Arel	63	Mart 1953
Makale 2	Çalgıda Tel Meselesi	Ayhan Zeren	169	Mart 1962
Makale 3	Terennüm Eden Çam Ağaçları	Röportaj	182	Nisan 1963
Makale 4	Müzik Aletlerinin İmalinde Nelere Dikkat Edilmelidir?	İrfan Haznedar	186	Ocak 1964
Makale 5	Japonya'da Müzik Aletleri İmali	İrfan Haznedar	191	Ocak 1964
Makale 6	Müzik Aletleri	Ayhan Zeren	216	Şubat 1966
Makale 7	Türklerde Musiki Aletleri	Hedwig Usbeck	235-259	Haziran 1967- Şubat 1968
Makale 8	Hedwig Usbeck'in Tezi (Türklerde Musiki Aletleri) Üzerinde Düşünceler	Bülent Tarcan	263	Ekim 1970
Makale 9	İstanbul'da Bir Çalgı Sergisi	Ethem Ruhi Üngör	263	Ekim 1970
Makale 10	Dardanos Tümülüsünde Bulunan Dünyanın En Eski Ahşap Müzik Aleti	Zümrüt Akşit	271	Şubat 1971
Makale 11	Çalgılarda Tel	Ayhan Zeren	278	Aralık 1972
Makale 12	Halk Çalgılarımız Üzerine İnceleme Gezisi Notları	Ethem Ruhi Üngör	247-331	Haziran 1969- Mayıs 1977
Makale 13	Türk ve Batı Çalgıları Arasında İlişkiler (bildiri özeti)	Ali Kemal Kaya	286	Ağustos 1973
Makale 14	Türk Halk Çalgılarına Ait Ayrıntılı Bilgiler ve Bağlama Geleneği (Bildiri özeti)	Sadi Yaver Ataman	308	Haziran 1975
Makale 15	Milli Çalgı Müzesi Hemen Kurulabilir	Ethem Ruhi Üngör	312	Ekim 1975
Makale 16	Türk Çalgıları Üzerine	Orhan Şaik Gökyay	313	Kasım 1975
Makale 17	Bazı Halk Çalgıları Hakkında	Sadi Yaver Ataman	326	Aralık 1976
Makale 18	Bazı Çalgılar Hakkında Bazı Görüşler	Ethem Ruhi Üngör	326	Aralık 1976
Makale 19	Mehter ve Tongurdak Meselesi	Sadi Yaver Ataman	327	Ocak 1977
Makale 20	Londra'da Bir Çalgı Müzesi	Orhan Nasuhioğlu	328	Şubat 1977
Makale 21	Memleketimizde Organoloji Öncüsü Kimdir?	Ethem Ruhi Üngör	340	Şubat 1978
Makale 22	Türk Musikisinde Çalgılar (Konferans)	Ethem Ruhi Üngör	342	Nisan 1978
Makale 23	Çalgı Katl-i âmı	Mete Görün	364	Şubat 1980
Makale 24	Günümüzün Çok Değerli Lütiyesi Cafer Açın İle Bir Konuşma	Murat Bardakçı	371	Eylül 1980
Makale 25	Türk Tarihinin Ana Hatları: Medeniyet Tarihinde Musiki Aletleri ve Türkler	Mesut Cemil	374-390	Aralık 1980
Makale 26	Ormanlarımız, Ürünleri ve Saz Yapımı	Cafer Açın	380	Haziran 1981
Makale 27	Türk Musikisi: Türklerin Musiki Aletleri	Rauf Yekta	375	Ocak 1981
Makale 28	Enstrümanlar Hakkında Hafızalarda Yanlış Yer Etmış Olan Önemli Hususlar	Cafer Açın	384	Ekim 1981
Makale 29	Naçız Bir Organolog Gözü İle Çalgılar Hakkında Mukabil Görüşlerim	Ethem Ruhi Üngör	385	Kasım 1981
Makale 30	Yeni Bir Dergideki Çalgı Yazısı Üzerine	Ethem Ruhi Üngör	389	Mart 1982
Makale 31	Yine Çalgılar (kanun ve santur, ud hk)	Ethem Ruhi Üngör	393	Temmuz 1982
Makale 32	Türkiye Müzelerinde Çalgılar, vb	Ethem Ruhi Üngör	396	Ekim 1982
Makale 33	Onyedinci Yüzyılda Türk Çalgıları	H. G. Farmer, Çeviren: M. İ. Gökçen	409-417	Haziran 1985
Makale 34	Onbeşinci Yüzyılda Türk Çalgıları	H. G. Farmer, Çeviren: B. Aksoy	417-457	Ağustos 1987
Makale 35	Sazlarda Rezonans Gövdeleri	N. Süerdem	434	Eylül 1991
Makale 36	Türk Musikisi: Türklerde Kullanılan Musiki Aletleri	G. G. Toderini, Çev. O. Nasuhioğlu	424	Mart 1989

Makale 37	Keman Türk Musikisi Çalgısı Sayılabilir mi?	Funda Göde	442	Eylül 1993
Makale 38	Çalgılar	Orhan Nasuhioğlu	445-451	Haziran 1994
Makale 39	Ortaçağ Görsel Sanatlarında Nefesli Çalgılar Örnekleri	Süreyya Agayeva	450	Eylül 1995
Makale 40	Abdülkadir Merâğî'de Türk Çalgıları	Süreyya Agayeva	468	Mart-Nisan-Mayıs 2000
Makale 41	Abdülkadir İbn Gaybî'nin Çalgılar Üzerine Görüşleri	H. G. Farmer, Çeviren: Ekrem Memiş	468	Mart-Nisan-Mayıs 2000

Tablo 1'de görüldüğü üzere 41 adet makale incelenmiştir. Makalelerin içerikleri, kim tarafından kaleme alındığı, mecmua sayısı, ay ve yılı kayıt altına alınmıştır. Konu içeriği bakımından 308-396 sayılar arasında daha çoğunlukta yayınlandığı göze çarpmaktadır. Kaleme alan kişilere bakıldığında organoloji konusu içerikli yazıların Ethem ruhi Üngör tarafından yazıldığı saptanmıştır.

Musiki Mecmuası'nda yayınlanan organoloji konulu makalelerle ilgili sayısal veriler

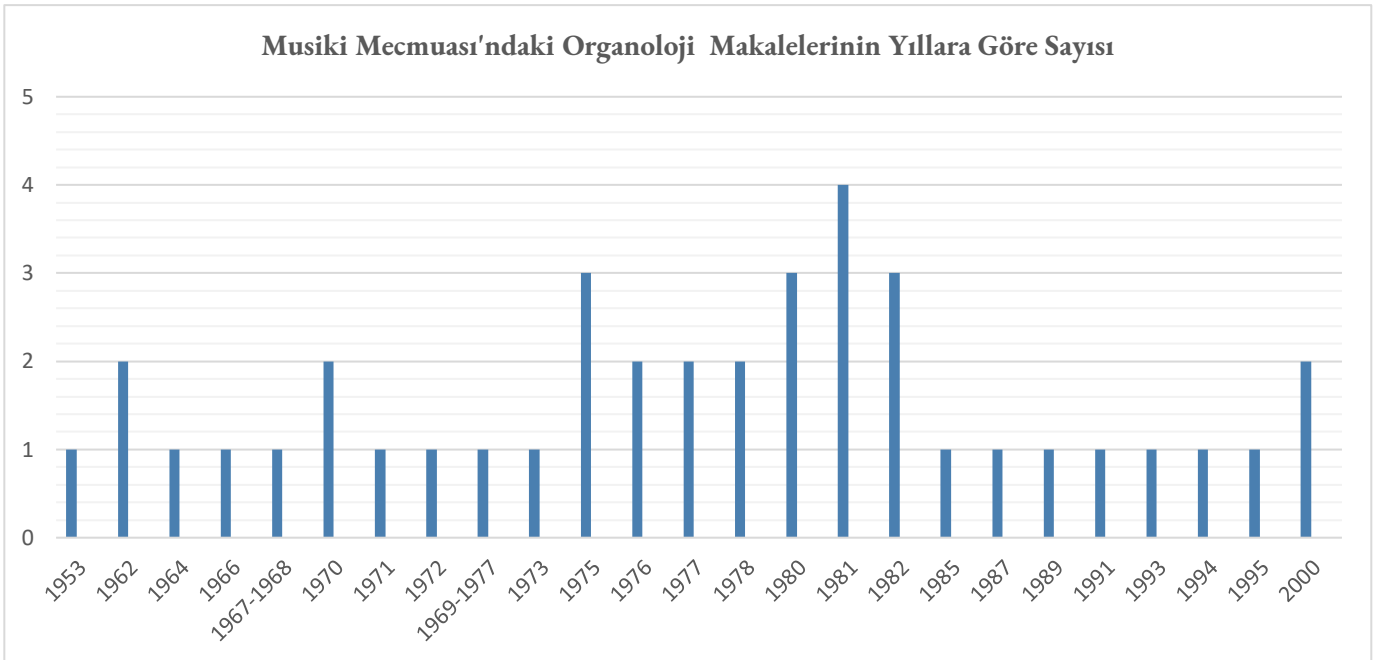
Yazar Sayıları

Etham Ruhi Üngör (8 makale), Sadi Yaver Ataman (3 makale), Ayhan Zeren (3 makale), Orhan Nasuhioğlu (3 makale), Süreyya Agayeva (2 makale), İrfan Haznedar (2 makale), Cafer Açın (2 makale), diğerleri 1 makale; Murat Bardakçı, Funda Göde, N. Süerdem, H. G. Farmer, Çeviren: B. Aksoy, H. G. Farmer, Çeviren: M. İ. Gökçen, Rauf Yekta, Hüseyin Sadettin Arel, Mete Görün, Orhan Şaik Gökyay, Ali Kemal Kaya, Zümrüt Akşit, Bülent Tarcan, Hedwig Usbeck, Röportaj, H. G. Farmer, Çeviren: Ekrem Memiş, Mesut Cemil.

Makale başlıklarındaki kelime sayıları

Çalgı 24 kez, Türk 11 kez, musiki 5 kez, müzik aleti-musiki aleti 6 kez, organoloji ve organolog 2 kez, saz 2 kez, müzik aletleri 2 kez, enstrüman 1 kez, keman, kanun, santur, ud (1 kez) olarak belirlenmiştir.

Musiki Mecmuası'nda organoloji makalelerinin yıllara göre dağılımı

Grafik 1. Türk Musikisi Mecmuasında organoloji ile ilgili yayınlanan makalelerin yıllara göre dağılımı

Grafik 1 incelendiğinde en çok makalenin yayınlandığı yıl 1981 (4 makale) ve 1980, 1982 (3 makale) ve 1975 (3 makale) yılı olarak görülmektedir. Bundan sonra 1962, 1975, 1976, 1977, 1978, 1980 ve 2000 yılında 2 makale şeklindedir.

Sonuç

Türk Müziği literatürü açısından döneminin çok önemli kaynaklarından biri olan Musiki Mecmuası Türkiye'nin en uzun soluklu dergisi unvanını taşıyan, musiki süreli yayınları içerisinde 59 yıl boyunca 477 sayı yayımlanmış en çok sayısı

olan dergidir. 1948 yılından başlayarak Türk müziğinin modernizasyon sürecinde yaşanan her türlü hadiseye yakından tanıklık etmiş olan dergi, gerek makaleleri gerekse diğer yönleri ile Cumhuriyet döneminin müzik karakteri hakkında açıklayıcı durum tespitleri yapmamıza imkân sağlayan verileri içerisinde barındırır. Musiki Mecmuası toplumun eksik olan müzik bilgisini arttırmayı vizyon ve misyon olarak belirlemiş bir dergidir. Arel'in, derginin ilk sayısından başlayarak sonuncu sayısına kadar toplumun müzik eğitimiyle olan ilişkisine katkı sağlamayı temel hedef olarak benimsemiştir. Yaptığımız inceleme sonucu dergide karşımıza çıkan organoloji içerikli başlıklar kırk bir adet olarak belirlenmiştir. Musiki Mecmuaları bilgisayar ortamına aktararak, konuyla ilgili nitel bir araştırma yöntemi olan literatür taraması yapılarak tanımlama, keşfetme ve ortaya çıkarma gibi kimi özel bulgulardan yararlanılarak, çoklu bakış açısı geliştirilerek doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Mecmuada incelenen bu makalelerin ağırlıklı olarak çalgı biliminin (organoloji) içinde barındırdığı çalgılar tarihi, çalgıların kökeni, çalgıların gelişimi, çalgıların yapımı, çalgıların yapısı, çalgıların yapım teknikleri, çalgıların kullanım alanları konularının ele alındığı saptanmıştır. Makalelerde Türk çalgılarını araştırılmaya değer olduğunu, yapılan geziler, derlemeler, araştırmalar, yabancı yazarların Türk çalgıları hakkındaki düşünceleri derginin çeşitli sayılarında ele alınıp müzik camiasına geniş bilgiler aktarmıştır. Kırk bir adet yazılan makalelerin içerikleri gerçekten günümüz organoloji çalışmaları için önemli bir kaynak olmaktadır. Bu çalgı içerikli yazılar dönemin organoloji açısından bilgi eksikliklerini gidermesi açısından görevini yerine getirdiği anlaşılmıştır. Türk müzik kültüründe organoloji alanında bu kadar çalışmanın olması önemli ve dikkat çekicidir. Geçmişten günümüze Musiki Mecmuası ile yazılı basımda organoloji alanında birçok makale yer almıştır. Döneminde organoloji konusuna birçok bakış açısı getirmiştir. Sonuç olarak bu çalışmanın amacına uygun olarak Musiki Mecmuasında organoloji hakkında yayınlanan yazıların bu konuyla ilgili verilen bilgileri ve kaynak bilgi arayışında olanları yönlendirmek, kaynaktaki bilgilere en kısa zamanda ulaşabilmesini sağlamaktır.

Öneriler

Günümüzde Musiki mecmuası organoloji çalışmalarının yanında Türk Müziği tarihindeki birçok çalışma alanlarında referans kaynak olma özelliğini sürdürmektedir. Her sayısı çok değerli bilgiler ve araştırmalar içeren dergideki her bir makalenin aslında bir araştırma konusu olduğu tartışmasızdır. Türk Müziği tarihi alanında çalışma yapacak olan araştırmacılar, dergi ve mecmuaları daha ayrıntılı incelemeleri önerilebilir.

Yazar Özgeçmişi

Doç.Dr. **Serkan Çelik**; lisans eğitimini Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Temel Bilimler bölümünde tamamladı.1993 yılında TRT kurumunun açtığı sınavda THM ritim saz sanatçısı olarak sınavı kazandı, 11 yıl istisna akdli ritim saz sanatçısı olarak birçok radyo ve televizyon programına katıldı.1994 yılında Ege Üniversitesi Devlet Türk Musikisi Konservatuvarında Öğretim Görevlisi olarak ritim uygulama dersleri vermeye başladı.1999 yılında Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Halk Müziği Ana Bilim Dalında Yüksek Lisansını bitirdi. 1994-2002 yılları arasında Ege Üniversitesi Türk halk Müziği korosunun şefliğini yaptı .2002 yılında iki adet 'Vurmalı sazlar' eğitim metodu (VCD-Yurt içi-Yurt dışı dağıtım) çıkardı.2005 yılında 17. Yüzyıl geleneksel Türk Musikisini icra etmek amacı ile kurulan 'Cevher-i Musiki' Türk Musikisi Araştırma ve Uygulama Topluluğunda ritim saz olarak birçok yurt içi ve yurt dışı konserlere katıldı.2007 yılında bir Fransız müzik gurubu 'La Turchescha' ile ortak '17. Yüzyıl Osmanlı ve Avrupa Saray Müzikleri Araştırma ve Uygulama Projesi' kapsamında CD çıkarttı. Avrupa da cd altı ay Barok Müzik listesinde 1 numarada yerini almıştır.2009 yılında Prof.Dr.Nuran Şahin danışmanlığında Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klasik Arkeoloji Ana Bilim Dalında Doktorasını tamamlayarak Müzikoarkeolog unvanını aldı. 2005-2007 yılları arasında, Azerbaycan Bakü Üzeyir Hacıbeyov Müzik Akademisinde dünyaca ünlü müzikolog Prof.Dr. Ramiz Zöhrebov'dan "Aspirant Davetli Doktora Öğrencisi" olarak "Zerbi Muğamlar Konusunda" eğitim aldı. Uzmanlık alanları; Geleneksel Türk Halk Müziği, Geleneksel Türk Sanat Müziği, Antik Müzik, Müzik Terapi, Organoloji, Geleneksel Türk Tasavvuf Müziği, Geleneksel Türk Müziği Vurmalı Çalgıları, Rekreasyon ve Yunan Müziğidir. Doktora tez konusu "Apollon ve Müzik" tir. Doktora sırasında, İzmir'in Ahmetbeyli ilçesinde yer alan Anadolu'daki en önemli bilicilik merkezlerinden biri olan "Klaros" ören yerinin Apollon sektöründe yapılan kazılarda çıkan, Apollon tanrısının sol elinde lyra tutan terra kotta figürünlerini inceleyerek, lyra çalgısını tekrar yapıp çalınır hale getirdi. Yaptığı antik çalgı (Hermes Lyra'sı) ile yurt dışında ve yurt içinde birçok konser verdi. Yaptığı çalgı dünyada çalınabilir orijinaline

en yakın çalgılarından birisidir. Aynı zamanda Sağlık Bakanlığının açmış olduğu “Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Eğitimlerini” tamamlayarak Müzik Terapisti olan Serkan Çelik’in müzik terapi ve antik müzikle ilgili birçok yayını bulunmaktadır. 2015 yılında Gece Kitaplığından yayınlanan ‘Apollon ve Müzik’ kitabını bastı. 2016 yılında Türkiye’de ilk olarak yazılan ‘Bendir Metodu-1’ kitabını yazdı. Halen İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Müzik Bölümünde Öğretim Üyesi olarak çalışmaktadır.

E-mail: scelik55@gmail.com

Researchgate: <https://www.researchgate.net/profile/Serkan-Celik-18>

Google Scholar: <https://scholar.google.com/citations?user=HCQBPX0AAAAJ&hl=tr>

Kaynakça

- Açın, C. (1980, Eylül). Ormanlarımız, ürünleri ve saz yapımı. *Musiki Mecmuası*, (380), 12.
- Açın, C. (1980, Eylül). Enstrümanlar hakkında hafızalarda yanlış yer etmiş olan önemli hususlar. *Musiki Mecmuası*, (384), 7.
- Agayeva, S. (1995, Eylül). Ortaçağ görsel sanatlarında nefesli çalgılar örnekleri. *Musiki Mecmuası*, (450), 4.
- Agayeva, S. (2000, Mart-Nisan-Mayıs). Abdülkadir Merâğî’de Türk çalgıları. *Musiki Mecmuası*, (468), 3.
- Akşit, Z. (1971, Şubat). Dardanos tümülüsünde bulunan dünyanın en eski ahşap müzik aleti. *Musiki Mecmuası*, (267), 4.
- Aksoy, B. (1987, Ağustos). Onbeşinci yüzyılda Türk çalgıları (Farmer’den çeviri). *Musiki Mecmuası*, (417), 15; (420), 19; (421), 21; (423), 20; (425), 11; (426), 15; (427), 23; (429), 27; (431), 24; (436), 21; (437), 26; (447), 29; (448), 22; (449), 12; (453), 25; (454), 16; (457), 17.
- Arel, H. S. (1953, Mart). Fatih devrinde sazlar. *Musiki Mecmuası*, (63), 74.
- Ataman, S. Y. (1975, Haziran). Türk halk çalgılarına ait ayrıntılı bilgiler ve bağlama geleneği (Bildiri özeti). *Musiki Mecmuası*, (308), 10.
- Ataman, S. Y. (1977, Ocak). Mehter ve tongurdak meselesi. *Musiki Mecmuası*, (327), 15.
- Ataman, S. Y. (1976, Aralık). Bazı halk çalgıları hakkında. *Musiki Mecmuası*, (326), 4.
- Bardakçı, M. (1980, Eylül). Günümüzün çok değerli lütisesi Cafer Açın ile bir konuşma. *Musiki Mecmuası*, (371), 6.
- Cemil, M. (1980, Aralık). Türk tarihinin ana hatları: Medeniyet tarihinde musiki aletleri ve Türkler. *Musiki Mecmuası*, (374), 22; (390), 28.
- Göde, F. (1993, Eylül). Keman Türk musikisi çalgısı sayılabilir mi? *Musiki Mecmuası*, (442), 5.
- Görün, M. (1980, Şubat). Çalgı katli-âmi. *Musiki Mecmuası*, (364), 11.
- Gökay, O. Ş. (1975, Kasım). Türk çalgıları üzerine. *Musiki Mecmuası*, (313), 5.
- Gökçen, M. İ. (1985, Haziran). Onyedinci yüzyılda Türk çalgıları H. G. Farmer. *Musiki Mecmuası*, (409), 13; (410), 11; (412), 28; (413), 20; (414), 20; (415), 6; (416), 9; (417), 18.
- Haznedar, İ. (1963, Ağustos). Müzik aletlerinin imalinde nelere dikkat edilmelidir? *Musiki Mecmuası*, (186), 136.
- Haznedar, İ. (1964, Ocak). Japonya’da müzik aletleri imali. *Musiki Mecmuası*, (191), 314.
- Kamiloğlu, R. (2007). *Ahmed Oğlu Sükrüllah ve “Edvar-ı Musiki” Adlı Eseri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Karasar, N. (2008). Bilimsel araştırma yöntemi (17. Baskı). Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, A. K. (1973, Ağustos). Türk ve Batı çalgıları arasında ilişkiler (bildiri özeti). *Musiki Mecmuası*, (286), 9.
- Memiş, E. (2000, Mart-Nisan-Mayıs). Abdülkadir İbn Gaybî’nin çalgılar üzerine görüşleri H. G. Farmer. *Musiki Mecmuası*, (468), 12.
- Nasuhioğlu, O. (1977, Şubat). Londra’da bir çalgı müzesi. *Musiki Mecmuası*, (328), 11.
- Nasuhioğlu, O. (1994, Haziran). Çalgılar. *Musiki Mecmuası*, (445), 10; (446), 10; (447), 8; (451), 24.
- Nasuhioğlu, O. (1989, Mart). Türk musikisi: Türklerde kullanılan musiki aletleri G. G. Toderini. *Musiki Mecmuası*, (424), 5.
- Özkan G. (2010), Türkiye’de Müzik Yayıncılığı ve Müzik Dergileri, Yüksek Lisans Tezi, T.C. Haliç Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç., & Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(1), 227–250.
- Süerdem, N. (1991, Eylül). Sazlarda rezonans gövdeleri. *Musiki Mecmuası*, (434), 19.
- Tarcan, B. (1970, Ekim). Hedwig Usbeck’in tezi (Türklerde musiki aletleri) üzerinde düşünceler. *Musiki Mecmuası*, (263), 4.
- Röportaj (1962, Mart). Terennüm eden çam ağaçları. *Musiki Mecmuası*, (182), 49.
- Tuna, A. (2017). Müzik bibliyografyası bağlamında 2000-2017 yılları arasında yapılmış lisansüstü tezler ve yöntemleri. *EÜ Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Dergisi*, (11), 126.
- Usbeck, H. (1968, Haziran-Temmuz-Ekim-Kasım-Aralık). Türklerde musiki aletleri. *Musiki Mecmuası*, (235), 22; (236), 26; (239), 29; (240), 27; (241), 28; (242), 27; (243), 28; (245), 27; (246), 27; (247), 28; (248), 26; (249), 25; (250), 28; (251), 28; (252), 25; (253), 28; (254), 26; (255), 27; (256), 25; (257), 25; (258), 28; (259), 27.
- Üngör, E. R. (1967, Haziran-1977, Mayıs). Halk çalgılarımız üzerine inceleme gezisi notları. *Musiki Mecmuası*, (247), 4; (248), 4; (249), 4; (250), 4; (251), 9; (252), 7; (253), 7; (254), 7; (255), 23; (256), 6; (257), 20; (259), 19; (260), 25; (267), 8; (268), 10; (271),

22; (285), 19; (287), 12; (288), 6; (289), 12; (291), 26; (300), 14; (305), 27; (307), 10; (309), 22; (314), 24; (322), 24; (324), 26; (325), 23; (330), 16; (331), 21.

Üngör, E. R. (1970, Ekim). İstanbul'da bir çalgı sergisi. *Musiki Mecmuası*, (263), 22.

Üngör, E. R. (1975, Ekim). Milli çalgı müzesi hemen kurulabilir. *Musiki Mecmuası*, (312), 4.

Üngör, E. R. (1976, Aralık). Bazı çalgılar hakkında bazı görüşler. *Musiki Mecmuası*, (326), 6.

Üngör, E. R. (1978, Şubat). Memleketimizde organoloji öncüsü kimdir? *Musiki Mecmuası*, (340), 7.

Üngör, E. R. (1978, Nisan). Türk musikisinde çalgılar (Konferans). *Musiki Mecmuası*, (342), 13.

Üngör, E. R. (1982, Mart). Yeni bir dergideki çalgı yazısı üzerine. *Musiki Mecmuası*, (389), 21.

Üngör, E. R. (1982, Temmuz). Yine çalgılar (kanun ve santur, ud hk). *Musiki Mecmuası*, (393), 10.

Üngör, E. R. (1982, Ekim). Türkiye müzelerinde çalgılar, vb. *Musiki Mecmuası*, (396), 11.

Üngör, E. R. (1981, Kasım). Naçiz bir organolog gözü ile çalgılar hakkında mukabil görüşlerim. *Musiki Mecmuası*, (385), 19.

Yekta, R. (1981, Ocak). Türk musikisi: Türklerin musiki aletleri. *Musiki Mecmuası*, (375), 17; (377), 15; (380), 17; (382), 17; (383), 19.

Zeren, M. A. (1962, Mart). Çalgıda tel meselesi. *Musiki Mecmuası*, (169), 25.

Zeren, M. A. (1972, Aralık). Çalgılarda tel. *Musiki Mecmuası*, (278), 9

A systematic analysis of articles published on organology in *Musiki Mecmuası*

Abstract

Scientific resources published in the field of organology related to Turkish music studies are quite limited. *Musiki Mecmuası*, which holds the distinction of being Turkey's longest-running music journal, is one of the most important sources of its time in the Turkish music literature. It was published for 59 years with a total of 477 issues, the highest number among musical periodicals. In this study, the issues of *Musiki Mecmuası* related to organology were examined, and their contents were analyzed using the descriptive analysis method. Based on the data obtained, inferences were made about the content of the journal over its 59-year span and the comments of its authors. As a methodology, the issues of *Musiki Mecmuası* were digitized, and a literature review, which is a qualitative research method, was conducted to explore, identify, and discover specific findings, thereby developing a multi-perspective approach using document analysis. Articles related to organology from the 1st to the 472nd issue were reviewed and analyzed. In this document analysis, a total of 41 articles on organology were identified. Thematic analysis was conducted on the contents of these articles, leading to the results. In conclusion, the contents of this significant source, which was in publication for 59 years, serve as an important resource for contemporary organology studies. It was observed that the articles reviewed in the journal emphasized the development of Turkish music organology. These articles on musical instruments fulfilled their role by addressing the informational gaps in the organology of the time. It should not be overlooked that such rare periodicals in the history of Turkish music require more detailed examination, with each analyzed article potentially becoming a research topic in itself.

Keywords: *Musiki Mecmuası*, organology articles, systematic analysis.